AUTISME IN SCHOOL. EEN PASSEND AANBOD BINNEN PASSEND ONDERWIJS

Ina van Berckelaer-Onnes (Red.)
Boom Testuitgevers
ISBN 978 94 61055 87 3
160 bladzijden
Prijs: € 25,95 inclusief dvd

De *Wet passend onderwijs* heeft een missie: met specialistische kennis de deskundigheid van leerkrachten over autismespectrumstoornissen (ASS) op school bevorderen. Dat dit het nodige vraagt van de kinder- en jeugdpsychiatrie moge duidelijk zijn. We zullen steeds meer de beweging naar 'buiten' moeten maken, richting onderwijs. Het is voor behandelaren dan ook prettig dat er literatuur verschijnt die ons kan ondersteunen bij de deskundigheidsbevordering die deze vertaalslag van ons vraagt. Nu we als beroepsgroep meer betrokken zullen raken bij het onderwijsveld, is het geen overbodige luxe ons te verdiepen in de ervaringskennis die het onderwijsveld heeft opgedaan omtrent ASS in de afgelopen decennia. Er zal immers ook moeten worden samengewerkt met leerkrachten die minder goed of niet op de hoogte zijn van de meest recente inzichten.
Autisme in school, in eerste instantie geschreven voor leerkrachten, is in het licht van bovenstaande voor behandelaren zeker het lezen waard. Het eerste hoofdstuk biedt een goed overzicht van alle ontwikkelingen rond ASS in de twintigste eeuw. Daarnaast bevat dit hoofdstuk , ondersteund door casuïstiek, basale psycho-educatie over de gedragskenmerken van kinderen met autismespectrumstoornissen (ASS), de prevalentie van ASS en de (ontwikkelingen in de) diagnostiek. Ook de cognitieve verklaringsmodellen komen aan de orde. Wat in deze bespreking vernieuwend is, is de aandacht voor de zintuiglijke ervaringen bij kinderen met ASS. Juist in het regulier basisonderwijs is het erg belangrijk om inzicht te hebben in de soms wonderlijke reacties van deze kinderen op 'normale' zintuiglijke ervaringen:

basisschoolkinderen communiceren immers over het algemeen net zoveel met duwen, schreeuwen en omhelzingen als met een direct praatje.
Het tweede hoofdstuk gaat in op specifieke problemen bij deze kinderen. Denk aan de leerproblematiek die is gerelateerd aan taal of aan geheugen, of de problemen die deze kinderen in zijn algemeenheid hebben met flexibiliteit. De inzet is begrip te kweken voor de lastige leerling met ASS die niet tot werken komt.
Het volgende hoofdstuk zoemt in op het praktisch handelen van de leerkracht. De leerling heeft immers zwakke kanten, die om acceptatie vragen of juist om stimulering, maar ook sterke kanten, die benut kunnen worden. De tips voor leerkrachten zijn zowel op de omgang met jonge kinderen als op die met adolescenten gericht. Enerzijds verbreedt deze insteek de praktische toepasbaarheid van het boek, anderzijds ontbreekt door deze aanpak hier en daar verdieping.
Het vierde hoofdstuk is volledig gewijd aan visualisatie. Mogelijk was het voor de leerkracht nuttig geweest als er eerst meer aandacht was besteed aan de theorie van de gedragsobservatie: hiermee zou mogelijk nog duidelijker worden voor welk ongewenst gedrag visualisering geschikt is én hoe visualisatie kan ondersteunen bij het uitlokken van gewenst gedrag. Visualisatie is niet altijd helpend. Het moet zijn toegesneden op het niveau van de betekenisverlening van de leerling.
Dit aspect van visualisatie, dat in dit boek erg duidelijk naar voren komt, is een goed kader waarbinnen behandelaar en leerkracht samen kunnen analyseren waarom visualisatie bij sommige kinderen niet werkt.
Het boek gaat ook in op de aangepaste manier waarop De Brug, een school voor speciaal onderwijs in Leiden, gedragsmanagement in de klas aanpakt. Bijgevoegde dvd biedt een heldere visuele ondersteuning van de manier waarop deze school dit doet. Hun aanpassingen leiden tot een verbetering van het schoolse leren van de leerlingen met ASS en een vermindering van ruzies met 'brusjes'. Het zou interessant geweest zijn als ook was beschreven hoe deze effecten gemeten zijn.
Het laatste hoofdstuk betreft de rol van de gedragsdeskundige op school. Middels een casusbeschrijving van een schoolloopbaan van een leerling met ASS, wordt verduidelijkt hoe gedegen diagnostiek en gedragstherapeutische behandeling de kans op succes vergroten.
Met de lijst aanbevolen (veel recent verschenen) literatuur, kan het boek een belangrijke bijdrage leveren aan het gevoel van leerkracht en behandelaar om in 2014 'goed beslagen ten ijs' te komen. Of beter (op de leerling met ASS aangepast) gezegd, we zijn met dit boek 'toegerust met praktische tips', zodat we kunnen omgaan met autisme op het regulier basisonderwijs.

Marjan Neef